

Onderwerp Financiële effecten meicirculaire gemeentefonds 2025

Datum 26 juni 2025

Thema programmabegroting Alle thema's

Portefeuillehouder Dorus Klomberg

Zaaknummer

Kennis te nemen van

de financiële effecten van de meicirculaire gemeentefonds 2025.

Kernboodschap

Medio juni is door het Ministerie van BZK de meicirculaire gemeentefonds 2025 gepubliceerd. Om te zorgen dat alle informatie beschikbaar is bij de besluitvorming over de kadernota 2026-2029 hebben wij deze geanalyseerd. De gevolgen van de meicirculaire voor gemeenten, zo ook die van ons, zijn in de jaren 2026 en 2027 voordelig. Wij vinden het financieel beeld na de meicirculaire te pril en te veel in beweging om nu aanpassingen aan u voor te stellen. De voorstellen komen integraal en zorgvuldig afgewogen in de meerjarenprogrammabegroting 2026-2029.

Financieel meerjarig perspectief

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldi in Kadernota 2026-2029	1.019	2.248	-665	-1.006
Effect meicirculaire (o.a. invulling 'pm'-post)	3.274	2.692	2.222	2.751
Begrotingssaldi 2026-2029	4.293	4.940	1.557	1.745

Kanttekeningen

Bij de voordelige bijstelling in de meicirculaire plaatsen we enkele belangrijke kanttekeningen:

- De bijstellingen in de meicirculaire zijn doorgaans positief. De septembercirculaire in het najaar is doorgaans nadelig.
- Pas als de relatie tussen middelen en taken in de programmabegroting 2026-2029 goed is gelegd kunnen we concluderen wat deze circulaire betekent voor onze verwachte begrotingssaldi 2026-2029.
- Vanuit het rijk is begin dit jaar aangekondigd dat m.i.v. 2027 een volgende stap in het traject van implementatie nieuwe verdeelstelsel gemeentefonds zal worden gezet. Gemeente Rheden is een zgn. nadeelgemeente en ontvangt een jaarlijkse suppletie-uitkering van € 2,6 miljoen. Deze bijdrage zal vanaf 2027 worden afgebouwd en is nog niet verwerkt in circulaire van het Rijk. Voorzichtigheidshalve is in de kadernota al in 2027 rekening gehouden met € 0,66 miljoen en vanaf 2028 € 1,0 miljoen. De resterende € 1,6 miljoen zullen wij verwerken in de programmabegroting 2026-2029.
- Het demissionaire kabinet heeft nog meer besluitvorming voor zich uitgeschoven, zoals stikstof, klimaat, druk op het zorgstelsel en veiligheid, waardoor voor gemeenten de onzekerheid over de middelen niet weg is.

- Een nieuw kabinet zal ook nieuwe keuzes moeten maken, zoals bijvoorbeeld het vrijmaken van middelen voor defensie, waardoor wij verwachten dat de rijksfinanciën voor gemeenten grillig blijven.

Het college houdt vast aan de afspraken die bij de begroting 2025-2028 gemaakt zijn om de gemeentelijke financiën op orde te krijgen. Wij vinden het financieel beeld na de meicirculaire te pril om nu aanpassingen voor te stellen. Daarvoor is eerst een goede analyse nodig. Op orde krijgen betekent voor ons ook dat we toewerken naar een acceptabel weerstandsvermogen. Een positief begrotingssaldo voor de komende jaren blijft daarom ons doel.

Bij de analyse maken we afwegingen in ontwikkelingen langs de lijn van de vijf vliegwielen. In het kort zien wij de volgende ontwikkelingen:

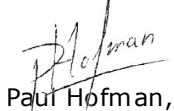
- Woningbouwversnelling: regie op de grond en onrendabele top vragen investeringen.
- Samen werken aan de sociale basis: gericht inzetten van de sociale basis en het welzijnsbeleid, in samenhang met financiële risico's op jeugd en WMO.
- Samen werken aan de lokale economie: het geven van een impuls aan de economische koers 'groene bloei'. Waaronder herstructurering van bedrijventerreinen en versterking van de centrumgebieden.
- Samen werken aan de kwaliteit van onze leefomgeving: verbeteren kwaliteit openbare ruimte.
- Werken aan een slanke en wendbare organisatie: nadere invulling geven aan 'dichterbij' en daarmee beter aan sluiten bij de behoefte van de samenleving.

Aan de hand van deze ontwikkelingen kunnen we integraal en zorgvuldig met de programmabegroting 2026 – 2029 voorstellen aan u voorleggen.

Bijlagen

1. Toelichting op effecten meicirculaire en ontwikkeling gemeentefonds

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Rheden,

Paul Hofman,
loco-burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris

Bijlage 1 bij Raadsinformatiebrief effecten meicirculaire GF 2025**Toelichting op effecten meicirculaire en ontwikkeling gemeentefonds**

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij de Raad op hoofdlijnen over de financiële effecten van de meicirculaire gemeentefonds 2025. Het Ministerie van BZK heeft deze circulaire op 28 mei jl. gepubliceerd en op vrijdag 13 juni 2025 is, in verband met enkele omissies (hoogte van uitkeringsfactor en bedragen van verdeelmaatstaven), door het ministerie van BZK een herziene versie gepubliceerd.

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire over het gemeentefonds. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september van de vertaling van de Miljoenennota, december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.

Meicirculaire gemeentefonds 2025

Ten tijde van het opstellen van de Kadernota 2026 en de 1e Berap 2025 was de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds nog niet door het Ministerie van BZK gepubliceerd. Vooruitlopend op de publicatie is in de Kadernota wel een inschatting gemaakt van de financiële effecten van de Rijks voorjaarsnota 2025.

De financiële effecten van de meicirculaire 2025 ten opzichte van de decembercirculaire 2024 zijn weergegeven in onderstaande tabel. Voor alle jaren in het meerjarig perspectief is sprake van voordelige bijstellingen. De financiële effecten voor 2025 worden opgenomen in de 2^e berap 2025 en de effecten voor 2026 t/m 2029 verwerken we in de Programmabegroting 2026.

bedragen x € 1.000

Totaal Algemene Uitkering	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene uitkering o.b.v. meicirc. 2025	105.799	107.185	106.987	104.184	105.221
Algemene uitkering o.b.v. decembercirc. 2024	104.198	99.511	99.995	100.422	101.220
verschil	1.601	7.674	6.992	3.762	4.001

In onderstaande tabel is de totale ontwikkeling van het gemeentefonds en het effect ervan op het financieel meerjarig perspectief weergegeven.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling gemeentefonds	2026	2027	2028	2029
Ontwikkeling algemene uitkering	7.674	6.992	3.762	4.001
Verhoging lasten: stelpost prijsstijgingen	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Vervolgtraject herijking (suppletie-uitkering)		-660	-1.000	-1.000
Effect meicirculaire 2024 op fmp	6.174	4.832	1.262	1.501

In onderstaande tabel is het financieel meerjarig perspectief nader geduid. Voor de jaren 2028 en 2029 is een correctie aangebracht m.b.t. het verwachte begrotingssaldo in die jaren. Dit betreft een correctie op doorrekening van de effecten van eerdere circulaire van het gemeentefonds.

bedragen x € 1.000

Financieel meerjarig perspectief	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldi volgens 1e berap 2025 en KN 2026	-3.464	-1.522	-1.344	-1.736
Correctie (mbt berekening alg.uitkering)			-40	250
<u>Effect meicirculaire 2025:</u>				
ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds	7.674	6.992	3.762	4.001
verhoging lastenkant: stelpost prijsstijgingen	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
vervolgtraject herijking (verlaging suppletie-uitkering)		-660	-1.000	-1.000
	6.174	4.832	1.262	1.501
Begrotingssaldi na meicirculaire:	2.710	3.310	-122	15
Voorstel OZB-ontwikkeling (+ 11,5%)	1.583	1.630	1.679	1.730
Begrotingssaldi 2026-2029	4.293	4.940	1.557	1.745

Bij tabel 5 in de kadernota 2026 is onderstaand FMP opgenomen.

Tabel 5: FMP incl. voorstel OZB en prognose ontwikkeling gemeentefonds (GF)

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldi Kadernota 2026-2029	-3.464	-1.522	-1.344	-1.736
Voorstel OZB-ontwikkeling (+ 11,5%)	1.583	1.630	1.679	1.730
Prognose ontwikkeling gemeentefonds	2.900	2.140	-1.000	-1.000
Begrotingssaldi incl. voorstel OZB en prognose ontw. GF	1.019	2.248	-665	-1.006

Ten opzichte van het geactualiseerde FMP betekent dit een voordelige bijstelling in 2026 van € 3.274k. , namelijk van € 1.019k naar € 4.293k voordelig. Dit betreft € 4.774k hogere inkomsten gemeentefonds dan geraamd en daartegenover een op te nemen stelpost voor prijsstijgingen ad € 1.500k.

De hogere inkomsten gemeentefonds lichten we in onderstaande tabellen toe. In de meicirculaire is rekening gehouden met loon- en prijsstijgingen in komende jaren. In onze begroting hebben we daarmee ook rekening gehouden door hier een stelpost voor op te nemen. Deze stelpost moet op basis van actualisatie inflatie en uitgavenramingen worden opgehoogd van € 600k naar € 2.100k, een verhoging van € 1.500k.

In de Kadernota is in de weergave van het financieel meerjarig perspectief 2026-2029 een inschatting gemaakt van de ontwikkeling gemeentefonds. Een belangrijke post daarin betreft de inschatting van de effecten Rijks voorjaarsnota.

Uit Kadernota 2026:

Tabel 4 Prognose ontwikkeling gemeentefonds (GF)

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Prognose ontwikkeling gemeentefonds:				
→ GF: vervolgtraject herijking (verlaging suppletie-uitkering)	0	-660	-1.000	-1.000
→ Grove inschatting effecten Rijks voorjaarsnota 2025	2.900	2.800	0	0
→ (Overige) effecten meicirculaire GF 2025	pm	pm	pm	pm
Prognose ontwikkeling gemeentefonds	2.900	2.140	-1.000	-1.000

In onderstaande tabel is de werkelijke ontwikkeling gemeentefonds weergegeven.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling gemeentefonds (GF)	2026	2027	2028	2029
Ontwikkeling gemeentefonds ogv meicirc 2025:				
→ GF: vervolgtraject herijking (verlaging suppletie-uitkering)	0	0	0	0
→ Effecten Rijks voorjaarsnota 2025	3.356	3.313	140	146
→ (Overige) effecten meicirculaire GF 2025:				
Accres en nominale ontwikkeling	3.660	3.820	3.585	3.712
Uitkeringsfactor/-basis	933	1.013	1.079	1.173
Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	632			
Inkomstenmaatstaf (WOZ)	-1.004	-1.004	-1.004	-1.004
IU Participatie	287	268	278	267
BCF voorschot 2024 en 2025	-405	-405	-405	-405
Overige kleine mutaties	215	-13	89	112
subtotaal overige effectenmeicirculaire:	4.318	3.679	3.622	3.855
Ontwikkeling gemeentefonds	7.674	6.992	3.762	4.001
Prognose ontwikkeling GF (opgenomen in KN2026):	2.900	2.140	-1.000	-1.000
Voordelige afwijking ontwikkeling GF	4.774	4.852	4.762	5.001
<u>als gevolg van:</u>				
afwijking verwachte verlaging suppletie-uitkering		660	1.000	1.000
hoger effect rijks voorjaarsnota	456	513	140	146
overige effecten meicirculaire	4.318	3.679	3.622	3.855
	4.774	4.852	4.762	5.001

Toelichting op onderdelen ontwikkeling gemeentefonds

Vervolgtraject herijking (verlaging suppletie-uitkering)

Vanuit het rijk is begin dit jaar aangekondigd dat m.i.v. 2027 een volgende stap in het traject van implementatie nieuwe verdeelstelsel zal worden gezet. Concreet een afbouw van de suppletie-uitkering (voor Rheden bedraagt deze jaarlijks uitkering nu nog € 2,6 miljoen). We hebben in onze kadernota rekening gehouden met een afbouw van € 15 per inwoner (totaal € 660k verlaging in 2027 en € 1.000k vanaf 2028). Deze aanpassing zit nog niet in de meicirculaire 2025 omdat de bijbehorende vervolgonderzoeken nog afgewikkeld moeten worden. Het streven is om dit op te nemen in de meicirculaire 2026, zodat de afbouw per 1-1-2027 kan ingaan. In ons financieel meerjarig perspectief houden daarom ook rekening met deze verwachte verlaging.

Effecten rijks voorjaarsnota 2025

In de kadernota hebben we een inschatting gemaakt van de aangekondigde ophoging van het gemeentefonds n.a.v. het Overhedenoverleg / rijks voorjaarsnota (brief VNG 18-4-25): in 2026 € 2.900k en in 2027 € 2.800k (beiden inclusief een safety-correctie van 10%). Volgens de meicirculaire bedragen de bijstellingen € 3.356 in 2026 en € 3.313 in 2027. En daarnaast ontvangen we nog (geringe) middelen in 2028-2029.

Overige effecten meicirculaire 2025

Van de 'overige effecten' was ten tijde van opstellen kadernota geen inschatting te maken en hebben we daarom 'pm' geraamd. Het totaal aan overige effecten is substantieel, namelijk € 4,3 miljoen in 2026 (en aflopend naar € 3,9 miljoen in 2029). Hieronder geven we op hoofdlijnen duiding op de diverse onderdelen van 'overige effecten'.

Accres en nominale ontwikkeling

Het accres kent 3 onderdelen:

- Volumeaccres. Stijging heel beperkt (max. 0,05% per jaar, ofwel 107k in 2026, oplopend tot 268k in 2029)
- Nominale ontwikkeling: indexering naar prijspeil 2026 ('verleggen basisjaar') € 2,5 mln. structureel. Dit betreft een correctie i.v.m. berekening tegen constante prijzen. Met deze verhoging moeten de loon- en prijsstijgingen worden opgevangen. In de kadernota hebben we rekening gehouden met stijging van salariskosten (nieuwe CAO). Daarnaast moeten we ook nog rekening houden met prijsstijgingen van overige goederen en diensten. De bestaande stelpost ad € 600k moeten we met € 1.500k ophogen.
- LPO (loon- en prijsontwikkelingen)-accres, verhoging pbbp (prijs bruto binnenlands product): met name in 2025 stijgt de prijs-bbp (+ 0,92%). Dit effect is 853k in 2025 (structureel) en loopt de jaren daarna op tot € 1,2 mln. Dit betreft een bijstelling door het rijk van de verwachte ontwikkeling van het pbbp (een aanpassing t.o.v. de cijfers in de septembercirculaire).

Uitkeringsfactor en -basis

Doordat landelijk geprognosticeerde aantallen bij de verdeelmaatstaven stijgen of dalen, wordt dit gecompenseerd via de uitkeringsfactor, als rekeneenheid. De totale omvang van het gemeentefonds verandert immers niet. In deze circulaire daalt het aantal bijstandsontvangers en is er een grote stijging van de WOZ-waarden (dus een hogere aftrekpost). Hierdoor wordt het gemeentefonds lager, wat niet kan. Ter compensatie wordt voor elke 30 miljoen landelijk, de uitkeringsfactor met 1 punt verhoogd. In 2026 t/m 2029 gaat het om resp. 13, 14, 15 en 16 punten. Voor Rheden een voordeel in 2026 van € 933k. Zie ook nadeel bij de inkomstenmaatstaf (Woz) van € 1.004k.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

In de Rijks Voorjaarsnota 2023 is besloten dat het abonnementstarief in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan vanaf 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. Hiervoor wordt het wetsvoorstel Vervanging abonnementstarief Wmo 2015 voorbereid. De inwerkingtreding van deze wet is nu voorzien per 1 januari 2027 in plaats van per 1 januari 2026. Dat betekent dat de besparing van € 225 miljoen voor het jaar 2026, die in de Voorjaarsnota 2023 in het gemeentefonds is verwerkt vervalst. De uitname uit het gemeentefonds wordt hiermee gecorrigeerd. Dit betekent voor Rheden een voordeel van € 632k.

Inkomstenmaatstaf WOZ

Betreft de jaarlijkse aanpassing van de gewichten (rekentarieven) van de verdeelmaatstaf onroerendezaakbelasting (OZB). De uitkomst van de verdeelmaatstaf OZB wordt bepaald door de omvang van de Waardering onroerende zaken (WOZ)-waarde en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarief. De correctie is op nationaal niveau. Voor Rheden komt dit uit op een nadeel van € 1.004k.

IU Participatie

Betreft een structurele voordelige bijstelling van de te ontvangen integratie-uitkering participatie. In 2026 een voordelige bijstelling van € 287k.

BCF voorschot

De bijdrage van het Rijk aan het BCF (BTW Compensatie Fonds) is geplafonneerd. Het plafond van het BCF is sinds 2015 gekoppeld aan de accrespercentages zoals die volgen uit de normeringssystematiek voor het gemeentefonds en provinciefonds. Als het plafond overschreden wordt, komt het verschil ten laste van het gemeente- en het provinciefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeente- en provinciefonds. Bij Miljoenennota 2025 werd de ruimte onder het plafond voor 2024 voor de gemeenten geraamd op € 447 miljoen. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met € 115 miljoen. Dit wordt verrekend met het gemeentefonds. Voor Rheden betekent dit een nadelige bijstelling van € 405k.

Overige kleine mutaties

Betreft diverse geringe financiële mutaties.